

Daniel Gil Solés i Josep Maria Miró i Gellida - La recuperació de la normalitat bibliotecària a Barcelona

Autor: [hanseligretel](#) el [15/04/2019](#)

El penúltim episodi de la història de la Biblioteca Central de Barcelona (Biblioteca Pública de l'Estat a Barcelona) va ser la concepció, durant el concurs convocat el 19 de novembre del 2009 per la 'Gerencia de Infraestructuras y Equipamientos de Cultura' del 'Ministerio de Educación, Cultura y Deporte', i redacció, un cop resolt i adjudicat el contracte, del projecte durant el període 2010-11.

L'actualitat ens porta la notícia de l'actualització del projecte d'enderroc de l'ala de Correus de l'Estació de França per demanar una altra volta la llicència d'enderroc, i que és la condició absolutament necessària per poder executar els termes previstos en la Modificació del Pla General Metropolità al Passeig de Circumval·lació (B0671B) que va ser la plasmació urbanística de l'acord entre 'Ministerio', Ajuntament i Adif per trobar un solar adequat després de desestimar el Mercat del Born. Aquest fet permetrà disposar del solar complet on s'ubicarà la futura Biblioteca, i pot ser el preàmbul de l'últim episodi corresponent a la licitació de l'obra.

El lloc on s'ubicarà la Biblioteca és un solar molt allargat i irregular, i el seu entorn amb l'estació de França i el seus futurs usos no ferroviaris, així com el futur corredor verd del Parc de la Ciutadella fins al mar (que ara sembla que torna a moure's) varen ser determinants per concebre l'edifici. La definició que va aparèixer en un article periodístic de 'tres cubs de vidre' si bé és certa com a titular, no és ajustada a la realitat perquè ni són totalment de vidre ni són cubs, però sí que destil·la una percepció senzilla i clara de la volumetria que s'articula en tres alçades d'acord a la geometria i al programa. Aquesta nitidesa està al servei de la complexitat, que permet generar flexibilitat en relació als canvis que ha d'entomar qualsevol edifici contemporani, i no diguem

biblioteca: per envellir bé, mantenir l'atemporalitat mitjançant les mesures passives d'estalvi energètic i l'abstracció que li dona les decisions de projecte.

Així doncs, com a conseqüència de la futura i sembla que ja definitiva construcció del nou edifici de la Biblioteca Pública de Barcelona, també es recuperarà, finalment, la normalitat bibliotecària a la ciutat. Com a mínim en l'àmbit públic; en altres àmbits encara queda molta feina per a fer. Que el sistema de lectura pública municipal funcioni satisfactòriament i que sigui un dels serveis públics més ben valorats pels barcelonins i les barcelonines, no vol dir necessàriament que aquest no sigui millorable i que no li faltin peces. Al contrari: aquesta nova biblioteca feia falta i era i és molt necessària, tant per a Barcelona com també per a tot el país. I ho és per tres motius.

En primer lloc, perquè es corregeixen d'una vegada per totes dues anomalies: la primera, del segle XIX, quan el 1847 es va designar com a Biblioteca Pública Provincial de Barcelona la Biblioteca de la Universitat de Barcelona (Verger-Arce, 2008), dotant-la així d'una doble funció, universitària i pública, àmbits que avui dia ens resultarien del tot incompatibles. I la segona, quan a principis del segle XXI la Biblioteca de la UB va deixar de conservar els llibres que rebia per Dipòsit Legal com a Biblioteca Provincial que era, tot reivindicant la funció exclusiva d'universitària, bo i deixant de fer tasques que li eren impròpies. Des de llavors, la ciutat no ha tingut orgànicament cap biblioteca del sistema de lectura pública que fos de referència. Sí, d'acord, la Biblioteca de Catalunya és tècnicament la capçalera del sistema de lectura pública de Catalunya, però també és ben cert que la ciutadania en general no la percep com a tal, i no la identifica com a una biblioteca pública central i de referència. Podem estar més o menys d'acord amb el sistema de les Biblioteques Públiques Provincials de l'Estat espanyol, però a hores d'ara és el que tenim, i per tant, calia corregir que una ciutat de la magnitud de Barcelona no disposés d'un equipament com aquest. Celebrem, doncs, que tot i el temps i els esforços perduts, finalment veiem una línia d'arribada en l'horitzó.

En segon lloc, perquè aquesta nova Biblioteca Pública de Barcelona pot representar una oportunitat per a plantejar millores en el sistema de lectura pública de la ciutat (i per extensió, segurament, en el de tota la demarcació de Barcelona). Inevitablement, amb la nova Biblioteca caldrà repensar i reajustar tot el sistema; un sistema que pot i ha de funcionar millor, i la Biblioteca és l'excusa perfecta per a què així sigui. Aprofitem-ho. Dotem de sentit la Biblioteca, donem-li funcions, àmbits, accions i projectes. Assumpta Bailac (2016, 2016b), ex-gerent del Consorci de Biblioteques de Barcelona, ja va explicar molt bé com de necessària és aquesta biblioteca per a la ciutat en dos magnífics articles publicats en aquest mateix mitjà. En ells, Bailac dona 10 motius contundents per a la realització d'aquesta biblioteca, i afirma categòricament, després d'explicar amb xifres l'èxit de les biblioteques a Barcelona, que «al projecte li falta la Biblioteca central». Estem amb la línia de pensament de Bailac, i apostem decididament per a què mitjançant un ampli debat cultural –el sector bibliotecari hi ha de tenir un pes específic i creiem que hauria de liderar aquest debat, però creiem que no només el sector hi hauria de tenir veu

i vot en com ha de ser la Biblioteca- podem crear un context on la nova biblioteca pugui encaixar i desenvolupar totes les seves potencialitats. Xavier Marcé, en el seu article sobre la Biblioteca Provincial també aposta per un debat ampli, quan afirma que «hauria de ser objecte d'un debat sectorial, perquè més enllà de les seves funcions com a cap de xarxa del sistema bibliotecari haurà d'encapçalar un debat sobre el futur del llibre, l'economia de la lectura i els drets dels autors. Hauria de donar sortida als fons patrimonials que, en forma de llegat, eduquen la memòria i hauria de generar un diàleg proactiu, fins i tot liderant-la, amb la recerca tecnològica que transforma dia a dia el món de l'edició i la distribució de llibres físics o digitals.» (Marcé, 2019)

Ara, més que mai, tenim l'oportunitat de demostrar i demostrar-nos que les biblioteques (públiques) són un motor de canvi. Ho deixarem perdre? I no menys important, caldrà dotar també la futura Biblioteca Pública de Barcelona amb els nous llocs de treball necessaris per al seu correcte funcionament. I hauran de ser llocs de treball correctament coberts, als quals s'exigeixin les titulacions, les aptituds i les capacitats pertinents. Cal buscar la qualitat no només en l'àmbit arquitectònic, també l'hem de cercar en l'àmbit laboral: sense excel·lents professionals que liderin la nova biblioteca no hi haurà res a fer. En aquest sentit, actors com el Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya caldrà que estiguin atents i vetllin per a què la provisió de les noves places laborals sigui impecable. I és que en l'àmbit laboral, la Biblioteca també ha de ser una oportunitat: una oportunitat per a continuar revalorant i potenciant els treballadors del nostre sector.

I finalment, en tercer lloc, que el discurs de que «Barcelona s'equiparà a les grans ciutats europees que tenen un gran equipament bibliotecari central...» no esdevingui un gran buit on tot hi cap i res es fa realitat. Creiem que aquesta nova Biblioteca Central ha de ser l'excusa per a creure'ns que som una ciutat cultural de primera magnitud, i que som capaços de generar, crear i gestionar alta cultura, de la mateixa forma que ho fan altres ciutats europees amb les quals ens emmirallem constantment. Ara podem ser i actuar com elles. Cal que sigui l'oportunitat ideal per a superar aquest cert cansament de metròpoli cultural de segona, i que suposi un nou impuls regenerador i vitalitzant. Però sobretot, pensem que no només ha de significar una millora per a Barcelona. Concebem aquest projecte també en clau de país, i entenem i pensem aquesta Biblioteca com un nou eix d'àmbit nacional, capaç d'impulsar i donar força a tot el sistema de lectura pública de Catalunya, independentment de l'administració que se'n faci càrrec. Pensem que disposar d'un equipament com aquest no ha de quedar circumscrit als límits territorials de la ciutat de Barcelona; pensar així seria ben poc intel·ligent, i realment no ens podem permetre pensar així. La Biblioteca Central de Barcelona és també una oportunitat per a tota Catalunya.

Amb tot plegat, sempre hem dit que la realitat bibliotecària a la ciutat (i al país) és bona, fins i tot excel·lent; en el futur, amb la nova Biblioteca Pública de Barcelona, encara ho serà molt més. Fins l'excel·lència. Segur.

*

Daniel Gil Solés és bibliotecari i documentalista de la Biblioteca Pública Episcopal del Seminari de Barcelona

Josep Maria Miró Gellida és fundador de Nitidus Arquitectes, l'estudi que ha guanyat el concurs del projecte de la Biblioteca Provincial.

Bibliografia

Bailac, Assumpta (2016). «La biblioteca central de Barcelona... un equipament necessari per a la ciutat? (1a part)». Hansel i Gretel (03/03/2016) [Consulta: 13/03/2019]

Bailac, Assumpta (2016b). «La biblioteca central de Barcelona... un equipament necessari per a la ciutat? (2a part)». Hansel i Gretel (04/03/2016) [Consulta: 13/03/2019]

Marcé, Xavier (2019). «La Biblioteca Provincial. Assignatura pendent». Hansel i Gretel (04/02/2019) [Consulta: 13/03/2019]

Verger-Arce, Neus (2008). «La Biblioteca de Reserva de la Universitat de Barcelona». BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació, n. 21 [Consulta: 22/03/2019]

